

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๖

เรื่องพิจารณาที่ ๑๕/๒๕๖๖

วันที่ ๒๓ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๖

ระหว่าง { ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่

ความเห็น

เจตนารมณ์การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขโดย มาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ ว่า “...บทบัญญัติว่าด้วยการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษซึ่งเป็นวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ไม่ควรถูกส่งเข้าสู่ระบบเรือนจำ ยังไม่มีการนำมาใช้กับผู้ที่จะถูกลงโทษปรับ รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกแม้เพียงเล็กน้อยหรือมิใช่ผู้กระทำความผิดติดนิสัยได้รับโอกาสในการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ ทำให้มีผู้ต้องถูกจำคุกกระยะสั้นอยู่ในเรือนจำเป็นจำนวนมาก สมควรแก้ไขหลักเกณฑ์ในเรื่องดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น...”

“รอกการกำหนดโทษ” หมายความว่า วิธีการที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่ยังไม่ได้กำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลย ส่วน “รอกการลงโทษ” หมายความว่า วิธีการที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด และได้กำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยแล้ว แต่ยังไม่ให้รอกการลงโทษไว้ก่อน

การรอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษเป็นวิธีการหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทางเลือก (alternative criminal justice) ที่นำมาใช้เพื่อเบี่ยงเบน หรือหันเห (diversion) คดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญากระแสหลัก (conventional criminal justice) วิธีการนี้มีแนวความคิด

เน้นหนักไปที่การแก้ไขฟื้นฟู (rehabilitation) ผู้กระทำความผิดที่ไม่สมควรถูกส่งตัวเข้าสู่ระบบเรือนจำ ให้ได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจเป็นคนดีภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด

สำหรับประโยชน์การรอกการกำหนดโทษและรอกการลงโทษนั้นมีอยู่หลายประการ เช่น

(๑) ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจเป็นคนดีแทนการที่ต้องถูกลงโทษจำคุก

(๒) ป้องกันไม่ให้พฤติกรรมของผู้กระทำความผิดที่เริ่มเบี่ยงเบนขั้นต้น กลายเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปอย่างถาวรหากต้องถูกลงโทษจำคุก

(๓) ป้องกันปัญหาความแออัดของจำนวนนักโทษในเรือนจำ

(๔) ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ถูกตีตรา (labeled) จากสังคมว่าเป็นผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน

(๕) หลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกซึ่งไม่เหมาะกับผู้กระทำความผิดบางประเภท

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายอาญาแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

(ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙

มาตรา ๕๖ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอกการกำหนดโทษ หรือกำหนดโทษแต่รอกการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะ เป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๒๕) พ.ศ. ๒๕๕๙ บัญญัติ เกี่ยวกับการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษโดยเป็นวิธีการหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาทางเลือกเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ไม่สมควรถูกส่งตัวเข้าสู่ระบบเรือนจำ ให้มีโอกา สกลับตัวกลับใจเป็นคนดีภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด เมื่อพิจารณาเนื้อหาของบทบัญญัติ ดังกล่าว พบว่าเป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขใหม่ที่แตกต่างจากเดิม คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๑๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) แก้ไขโทษเดิมเฉพาะโทษจำคุกเท่านั้น เป็นนอกจากโทษจำคุกแล้ว โทษปรับก็สามารถ รอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้

(๒) แก้ไขคดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปี เป็นคดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน ๕ ปี

(๓) แก้ไขข้อยกเว้น คือ แม้ผู้กระทำความผิดเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ถ้าเป็นโทษสำหรับ ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ แล้วมากระทำความผิดอีก เพิ่มเติมเป็นหากเป็นโทษ จำคุกไม่เกิน ๖ เดือน แล้วมากระทำความผิดอีก ศาลในคดีหลังสามารถรอกการกำหนดโทษหรือรอกการ ลงโทษได้

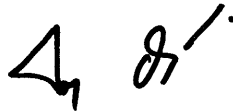
(๔) แก้ไขเพิ่มเติมกรณีผู้เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่า ๕ ปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิด ลหุโทษ ศาลในคดีหลังสามารถรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้

(๕) แก้ไขเพิ่มเติมกรณีศาลใช้ดุลพินิจและอ้างเพื่อการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ จาก ๑๑ เหตุ ได้แก่ อายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ สิ่งแวดล้อมของผู้นั้น และสภาพความผิด เป็นเพิ่มเติมอีก ๒ เหตุ ได้แก่ การรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น

บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวเป็นการขยายหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพผู้กระทำความผิดให้ได้รับการพิจารณารอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษได้มากยิ่งขึ้น และส่งผลให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ไม่ควรถูกส่งเข้าระบบเรือนจำมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง จึงมิได้เป็นบทบัญญัติที่จำกัดการใช้ดุลพินิจ ของศาลให้ต้องพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยแต่เพียงสถานเดียว และเมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์

สาธารณะที่จะได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายกับผลกระทบจากการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ
ของบุคคลแล้วเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัด
สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับ
เป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง
และไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่ง
ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ